

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/94/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8211206389
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8211206389.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Burešovej a sudcov JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Zlady Simkovej v právnej veci žalobcu Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Teplická č. 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, proti žalovanému Q. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. č. X, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov č. 5, 080 01 Prešov, IČO: 42 176 778, právne zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom so sídlom Námestie SNP č. 7, Stropkov, o zaplatenie 458,87 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 1C/214/2011-37 zo dňa 17.09.2012 jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v nadväzujúcom výroku o trovách konania.

Účastníkom a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 80,12 eur s úrokom z omeškania vo výške 0,024% denne od 05.01.2010 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Účastníkom konania a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie právne odôvodnil podľa §§ 2 až 4 zákona č. 258/2001 Z.z. a § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 1, § 52, § 53, § 54, § 566, § 517 ods. 2, § 544 ods. 1 a §, § 457 Občianskeho zákonníka a aplikoval Smernicu 93/13/EHS. Konštatoval, že predmetná úverová zmluva neobsahuje podstatné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a to údaj o priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej len „RPMN“). Preto sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Súd pritom poukázal aj na ďalšie nedostatky úverovej zmluvy, a to, že zmluva a úverové zmluvné podmienky (ďalej len „ÚZP“) sú písané tak malým písmom, že súd má pochybnosti o tom, že sa žalovaný oboznámil s ich obsahom, pretože na ich čítanie je potrebné zväčšovacie zariadenie, minimálne lupa. Právny úkon preto nebol urobený určito, jasne a najmä zrozumiteľne, v dôsledku čoho je neplatný. Súd sa preto už ďalej nezaoberal ďalšími neprijateľnými podmienkami zakotvenými v zmluve a ÚZP, pretože spotrebiteľ sa s nimi nemohol oboznámiť, nieto ešte pochopiť ich neprijateľnosť.

Na základe uvedeného si majú zmluvné strany navzájom vrátiť poskytnuté plnenie podľa § 457 ods. 1 Občianskeho zákonníka bez akýchkoľvek poplatkov a zmluvných pokút.

Navyše, žalobca si v rozpore s ustanoveniami na ochranu spotrebiteľa započítaval zaplatené úhrady najprv na zmluvné pokuty a až následne na istinu. Žalobca poskytol žalovanému 497,91 eur, pričom žalovaný mu vrátil spolu 417,79 eur. Súd preto zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 80,12 eur, čo je rozdiel medzi poskytnutým plnením zo strany žalobcu a vráteným plnením zo strany žalovaného. Taktiež uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania v uplatnenej výške 0,024% denne, čo je menej ako zákonná sadzba 8,76% ročne, a to od 05.01.2010, čo je deň nasledujúci po odoslaní výzvy žalobcu na úhradu dlhu. Z uvedených dôvodov považoval prvostupňový súd žalobu v prevyšujúcej časti za nedôvodnú a zamietol ju.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. s poukazom na to, že v konaní boli v prevyšujúcej časti (s výnimkou nepatrnej časti) úspešní žalovaný a vedľajší účastník na jeho strane. Žalovaný si trovy neuplatnil a vedľajší účastník si ich v zákonnej lehote nevyčísli.

Proti rozsudku sa čo do výroku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, v zákonnej lehote odvolal žalobca. V odvolaní uviedol, že pokiaľ ide o uvedenie priemernej hodnoty RPMN, tak priemerná hodnota RPMN bola prvýkrát zverejnená 29.04.2008 na stránke Ministerstva financií SR, pričom úverová zmluva bola uzavretá dňa 22.04.2008. Navyše z predloženého stanoviska Ministerstva financií SR vyplýva, že v období od 29.04.2008 do 28.06.2008 bolo zverejnenie tohto údaju v zmluvách a formulároch dobrovoľné. Vo vzťahu k veľkosti písma odvolateľ uviedol, že žalovanému bola poskytnutá tzv. telefónna pôžička, keď mu na základe telefonickej žiadosti bol zo strany žalobcu zaslaný návrh písomnej zmluvy, ktorú žalovaný podpísal a zaslal naspäť žalobcovi. Žalovaný mal preto dostatok času sa v pohodlí svojho domova oboznámiť s obsahom zmluvy a ÚZP a pokiaľ s nimi nesúhlasil, nemusel zmluvu podpísať. Použitie drobného písma taktiež nemožno považovať za nekalú praktiku zo strany žalobcu, pretože žiaden všeobecne záväzný právny predpis v čase jej uzavretia neurčoval formu zmluvy (veľkosť písma). Žalobca poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 42/09 zo dňa 15.06.2009, Najvyššieho súdu Českej republiky 23Cdo 1201/2009 zo dňa 29.06.2010, Krajského súdu v Nitre 9Co/134/2012-43 zo dňa 31.08.2012 a uviedol, že samotná veľkosť písma nemá za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 OZ. Žalovanému bol zrejмый obsah zmluvy, podpisom súhlasil so zmluvnými dojednaniami uvedenými na lícnej strane zmluvy a v ÚZP, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy a zároveň sú pevne spojené s úverovou zmluvou. Odvolateľ taktiež namietal záver súdu, že by konal v rozpore s § 566 OZ, pretože je potrebné rozlišovať čiastočné plnenie od dohody o plnení v splátkach, ktorú uzavreli účastníci zmluvy. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, že odvolací súd návrhu vyhovie a uloží žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania.

Žalovaný a vedľajší účastník na jeho strane sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrili.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich z ustanovenia § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 212 O.s.p., vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ustanovením § 214 ods. 1, 2 O.s.p. s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 19.09.2013 a zistil, že odvolanie žalobcu je dôvodné len vo vzťahu k argumentu, že v čase uzavretia zmluvy nebolo jeho povinnosťou uvádzať na zmluve priemernú hodnotu RPMN, čo však samo o sebe neznamená nesprávnosť výrokov rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. k) zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere (k 22.04.2008) zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 7a ods. 2.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere (k 22.04.2008) pri nesplnení podmienok podľa odseku 2 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe

a) poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo

b) dodaný tovar, alebo poskytnutá služba.

Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a), b), d) až j), k) a l), poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

Podľa ustanovenia § 7a ods. 2 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere (k 22.04.2008) ministerstvo (podľa § 3 ods. 9 je to Ministerstvo financií Slovenskej republiky), Národná banka Slovenska alebo nimi určená osoba zverejňujú informácie z údajov podľa odseku 1.

Podľa ustanovenia § 8aa ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (prechodného ustanovenia k právam účinným od 01.01.2008) zmluva o spotrebiteľskom úvere a formulár (§ 3 ods. 5) musí obsahovať prvýkrát priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov [§ 4 ods. 2 písm. k)] do dvoch mesiacov po jej zverejnení podľa § 7a ods. 2.

Povinnosť uvádzať ako súčasť zmluvy o spotrebiteľskom úvere údaj o priemernej hodnote RPMN pod hrozbou toho, že v opačnom prípade bude úver bezúročný a bez poplatkov, bola do zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch zavedená novelou č. 568/2007 Z.z. účinnou od 01.01.2008. Následok vo forme toho, že úver je bezúročný a bez poplatkov, je určitá forma sankcie postihujúca dodávateľa poskytujúceho spotrebiteľský úver za to, že pri poskytovaní úveru (formulácii úverovej zmluvy) neuviedol v zmluve zákonom vyžadované náležitosti. Dodávateľa však nemožno takto „postihnúť“ v prípade, že v čase uzatvárania úverovej zmluvy takáto povinnosť zo zákona nevyplývala.

Vychádzajúc z citovaného prechodného ustanovenia k právam účinným od 01.01.2008 (§ 8aa ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch) povinnosť uvádzať na zmluve o spotrebiteľskom úvere údaj o priemernej hodnote RPMN pod hrozbou určenia úveru ako bezúročného a bez poplatkov vznikla prvýkrát uplynutím dvoch mesiacov od prvého zverejnenia tejto hodnoty. Odôvodnenie momentu zverejnenia tohto údaju oprávneným subjektom (Ministerstvom financií Slovenskej republiky, Národnou bankou Slovenska alebo nimi určenou osobou) ako kritéria pre stanovenie plynutia dvojmesačného prechodného obdobia vyplýva z dôvodovej správy k novele č. 568/2007 Z.z. - „keďže ministerstvo, Národná banka Slovenska alebo nimi určená osoba získa údaje od veriteľov potrebné na určenie priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov na trhu po 1. januári 2008, bude možné tieto hodnoty zverejniť až neskôr, ako je účinnosť zákona. Viedlo by to k situácii, kedy by veritelia neboli schopní uvádzať v zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatváraných pred prvým zverejnením priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov pre príslušný spotrebiteľský úver povinnú zmluvnú náležitosť podľa § 4 ods. 2 písm. k) zákona. V tejto súvislosti bolo preto potrebné doplniť zákon o prechodné ustanovenie“.

Prvostupňový súd sa však pri rozhodovaní nezaoberal prechodným ustanovením (§ 8aa ods. 1) zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch so zreteľom na čas uzavretia predmetnej úverovej zmluvy. Aplikovať ustanovenia § 4 ods. 2 písm. k) v spojení s § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch mohol až potom, čo by vykonal dokazovanie smerujúce k zisteniu, kedy bol údaj o priemernej hodnote RPMN prvýkrát zverejnený, a teda či musel byť v čase uzavretia zmluvy už jej súčasťou (t.j. či bola zmluva uzavretá po uplynutí prechodného obdobia podľa § 8aa ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch). Takéto dokazovanie však nevykonal.

Z webovej stránky MF SR (<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6783>>) vyplýva, že Súhrnné informácie o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 1.

štvrtrok 2008 <http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=6783&documentId=2489>(ktorých súčasťou je prvýkrát priemerná hodnota RPMN) boli zverejnené 29.04.2008. Ak by bol tento dátum dátumom zverejnenia v zmysle § 8aa ods. 1 v spojení s § 4 ods. 2 písm. k) zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, povinnosť uvádzať údaj o priemernej hodnote RPMN v spotrebiteľských úveroch by vznikla najskôr 29.06.2008. Spotrebiteľský úver poskytnutý na základe úverovej zmluvy uzavretej dňa 22.04.2008 by preto nebolo možné považovať za bezúročný a bez poplatku len preto, že neobsahoval údaj o priemernej hodnote RPMN. Tento údaj totiž v tom čase ešte ani len nebol zverejnený.

Ostatné odvolacie námietky odvolací súd považuje za nedôvodné.

Vo vzťahu k úroku vyplývajúceho z predmetnej úverovej zmluvy zo dňa 22.04.2008 odvolací súd poukazuje na to, že jeho výška (39,66% p.a.) je v rozpore s dobrými mravmi, pretože viac ako trojnásobne prevyšuje priemerné úrokové miery podobného úveru v čase uzavretia zmluvy o úvere (priemerné úrokové sadzby pri nových úveroch pre domácnosti pri spotrebiteľských úveroch so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov boli v apríli 2008 vo výške 12,26% ročne - <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/udajove-kategorie-sdds/urokove-sadzby/priemerne-urokove-miery-z-uverov-obchodnych-bank>>). Tento záver vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1M Cdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009, podľa ktorého: „Hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. Dohoda o výške úrokov totiž musí byť v súlade s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom. Právny úkon postihnutý takouto vadou je absolútne neplatný. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy. Preto sa touto skutočnosťou mal súd v rámci dokazovania zaoberať a ustáliť, či obsah právneho úkonu, v ktorom je výška úrokov 60 % ročne, neodporuje dobrým mravom, aj keď sa účastníci právneho úkonu na výške úrokov dohodli.“

Aj keď ukazovateľom pre posudzovanie primeranosti úroku je ročná percentuálna miera nákladov (RPMN), ktorá je v zmluve uvedená, RPMN je len jedným z ukazovateľov primeranosti, čo však nevylučuje posudzovanie primeranosti výšky samotných úrokov z hľadiska ich súladu s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka (ako to vyplýva z citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky). Na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka (rozpor uplatneného nároku s dobrými mravmi) poukázal aj prvostupňový súd v odôvodnení rozsudku. Zároveň je nutné uviesť, že neprimerane vysoké úroky nie je možné moderovať (ide o neplatnosť v celom ich rozsahu), čo vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 26/2011 ako aj judikatúry súdneho dvora (viď. rozsudok vo veci C-618/10 Banco Espanol de Crédito SA proti Joaquín Calderón Capino zo dňa 14.06.2012).

Vo vzťahu k ďalším uplatneným nárokom žalobcu (zmluvná pokuta), odvolací súd poznamenáva, že tie (na rozdiel od istiny a úrokov) nevyplývajú z obsahu samotnej zmluvy o úvere, ale mali vyplývať z priložených úverových zmluvných podmienok. Tu sa odvolací súd stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že ÚZP a najmä inkorporačná doložka v zmluve boli písané príliš drobným písmom na to, aby boli považované za riadne čitateľné, na čom nič nemení ani tvrdenie žalobcu, že zmluva a ÚZP boli žalovanému poskytnuté na preštudovanie domov. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/132/2012 a sp. zn. 6Co/135/2012 zo dňa 13.06.2013 a sp. zn. 6Co/236/2012 zo dňa 11.06.2013, s ktorých odôvodnením sa v plnom rozsahu stotožňuje.

V rozsudku sp. zn. 6Co/236/2012 zo dňa 11.06.2013 Krajský súd v Prešove konštatoval, cit. „Odhladnuc od nedostatku písomnej formy odvolací súd už v minulosti judikoval, že všeobecné obchodné podmienky, ak sa majú stať súčasťou zmluvy, môže sa to udiť prostredníctvom transparentnej inkorporačnej doložky. Netransparentnú inkorporačnú doložku zároveň judikoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve. O netransparentnú inkorporačnú doložku ide aj vtedy, ak ju súd uvedie menším písmom ako zmluvné podmienky predstavujúce podstatné zložky zmluvy.

K tomuto názoru pristúpil odvolací súd z dôvodu, že práve inkorporačná doložka môže privodiť závažné následky pre spotrebiteľa a predmetná vec je toho príkladom. Spotrebiteľ sa môže domnievať (postačí hrozba takéhoto rizika), že menšie písmo obsahuje text, ktorému nemusí pripisovať až tak dôležitý význam. V spojení s úplne miniatúrnym písmom, pri čítaní ktorého sa stráca orientácia a vyžadujú sa pomôcky (lupa, pravítko a pod.) práve menšie písmo môže spotrebiteľa odradiť od sústredenia sa pri uzatváraní zmluvy (porov. rozsudky Krajského súdu v Prešove vo veci 6Co 135/2012, 21Co 28/2012). (skutočná veľkosť písma „§ 9 Klient má záujem na tom, aby mu v priebehu trvania Zmluvy o RÚL mohla byť zmenená výška súčasného úverového rámca RÚL.“)

Ide o nevhodné predkladanie zmluvných podmienok a uvedenie menšieho písma hodnotí odvolací súd ako nepochopiteľný a ako zlý úmysel, ktorému za žiadnych okolností nemieni poskytnúť ochranu. K drobnému písmu porov. nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci I. ÚS 342/09.

Neprijateľné podmienky nie sú taxatívne vypočítané a súdna prax ich môže judikovať so zreteľom na skutkové a právne okolnosti prípadu. Súdny členský štátov môžu judikovať, ktoré zmluvné podmienky sú nekalé (porov. C 237/02, *Freiburger Kommunalbauten* cit. „Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka, ako je tá, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 ako nekalú.) Vzhľadom na neplatnosť inkorporačnej doložky sa nestali súčasťou zmluvy ani všeobecné obchodné podmienky. “

Žalobca taktiež v odvolaní poukázal na to, že prvostupňový súd v rozpore s dohodou zmluvných strán o splátkach započítal plnenie poskytnuté žalovaným prednostne na istinu v zmysle § 566 Občianskeho zákonníka. Žalobca však ani v konaní pred súdom prvého stupňa a ani v odvolacom konaní nepredložil súdu predmetnú dohodu o splátkach, na ktorú sa odvolával. Navyše, aj keby takúto dohodu predložil, odvolací súd by ju v časti, v ktorej by sa zmluvné strany dohodli, že čiastočné plnenia (na základe dohody o splátkach) sa nemajú započítavať v prvom rade na istinu ale na sankcie, považoval za neplatnú podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka za neplatnú, ak by bolo preukázané, že nebola individuálne dojednaná. Takáto dohoda by totiž v uvedenej časti spôsobila značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (dlžníka) obchádzala by zákon (ustanovenie § 566 Občianskeho zákonníka). Žalobca si čiastočné plnenia započítaval na plnenia (úroky a sankcie vyplývajúce z ÚZP, ktoré sa nestali súčasťou zmluvy), na ktoré (viď vyššie) nemá právny nárok.

Prvostupňový súd preto rozhodol správne, keď konštatoval, že vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný už čiastočnými plneniami zaplatil žalobcovi 417,79 eur z 497,91 eur, má žalovaný povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 80,12 eur s úrokom z omeškania špecifikovaným vo výroku rozsudku.

Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti potvrdil ako vecne správny v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobca v odvolacom konaní úspešný nebol a žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že náhradu trov odvolacieho konania účastníkom a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného nepriznáva.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.